

работкой сырьевых ресурсов, а также отрасли последующего изготовления различных товаров;

III - третичный сектор экономики - предоставление услуг. Речь идет об образовании, здравоохранении, транспорте, розничной торговле, банковской и финансовой деятельности. Третичный сектор носит также название индустрии услуг;

IV - четвертичный сектор экономики - к нему относятся такие виды деятельности, как подготовка кадров, научные исследования и опытно-конструкторские разработки, включает область высоких технологий и информационное обслуживание.

Таким образом, как следует из табл. 3, Кыргызстан и страны региона, по сути, пропустили стадию угольной цивилизации с ее инфраструктурой в виде железных дорог и заводов. Мы перескочили (благодаря советской власти) от дровяной цивилизации –

прямо к нефтяной. Но не Афганистан... Но и для нас не все так просто: опыт показывает, что история не прощает таких «перескоков»...

И если Казахстан находится в индустриальной эпохе, а другие постсоветские страны региона – в традиционной, то Афганистан – в архаичной.

И сказать: «надо восстановить Шелковый путь» - проще, чем сделать...

Использованные источники

1. Шукуров, Э. Общая хронология // Эхо науки. – 1997. - № 2-3. (Shukurov, E. Obshaja chronologija//Echo nauki. – 1997. - # 2-3)

2. Переслегин, С.Б. Самоучитель игры на мировой шахматной доске. - М.: АСТ, 2005. - 619 с. (Pereslegin, S.B. Samouchitel igry na mirovoi shachmatnoi doske. – М.: AST, 2005. – 619 s.)

Июнь 2012 г.

KIRGIZISTAN'DA EKONOMİK BÜYÜME VE ENFLASYON İLİŞKİSİ

**D. Baygonuşova, Kırgızistan-Türkiye “Manas” Üniversitesi
SBE İktisat Anabilim Dalı Doktora öğrencisi**

This paper investigates the relationship between inflation and economic growth in Kyrgyzstan. VAR model is applied using monthly data for the period of 2000-2012 years. Results show that there is one way causal effect from economic growth to inflation and unlike other case studies inflation has no effect on economic growth. Increase in the rate of economic growth reduces the rate of inflation providing a positive impact on the economy as a whole. Therefore, according to these results the conduct of stimulating monetary policy would be adequate to ensure economic growth.

I. Giriş

Bağımsızlıktan sonra hızlı üretim düşüşü, işsizlik gibi önemli problemlerle beraber hiperenflasyon problemiyle de karşı karşıya kalan Kırgızistan Hükümeti Mayıs 1993'te kendi ulusal parası olan som'u dolaşıma sokmuştur. Aynı yılda kurulan Kırgız Cumhuriyeti Merkez Bankası ülke içinde para politikası uygulamaya başlamıştır. Günümüzde, para politikasının temel amacı, istikrarlı bir iktisadi büyümeyi sağlamak için fiyatlar genel düzeyini istikrarlı tutmak, yani enflasyonu düşük tutmaktır. Fakat Kırgızistan'da gerçekten enflasyonla GSYİH büyümesi arasında bir ilişki var mıdır, varsa bu nasıl bir ilişkidir? Bu

sorunun doğru cevabını öğrenmek para politikasının doğru yönde ve etkili bir biçimde yürütülmesi açısından çok önemlidir.

Teoride enflasyonun büyümeye etkisi veya enflasyonla büyüme arasındaki ilişki konusunda çok çeşitli tespitler, farklılıklar mevcuttur. Onlardan bazıları olan a) Kormendi ve Meguire (1985), Grimes (1991), Fischer (1993), Motley (1998) kendi çalışmalarında enflasyon oranı ile ekonomik büyüme arasında ters yönlü, güçlü bir ilişkinin bulunduğunu tespit etmişlerdir. b) Bruno ve Easterly (1998), enflasyonla büyüme arasında uzun dönemli ilişkinin olmadığını, sadece yüksek enflasyonla sonuçlanan krizlerin yaşandığı

dönemlerde bu iki değişken arasındaki negatif yönlü ilişkinin ortaya çıkabildiğini; Karras (1993), enflasyon-ekonomik büyüme arasındaki negatif yönlü ilişkinin negatif arz şokları gibi faktörlerden ancak kaynaklandığını ileri sürmektedirler. c) Grier ve Perry (1998), ekonomik büyümeyi enflasyonun değil, enflasyon değişkenliğinin olumsuz yönde etkilediğini ifade ederken; d) Fischer (1996) yüksek enflasyonun ekonomik büyümeyi negatif yönde etkilediği konusunda bir şüphenin bulunmadığını, ancak düşük enflasyon ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki konusunda ise net bir şey söylemenin zor olduğunu ifade etmektedir. e) Mallik ve Chowdhury (2001), Black, Dowd ve Keith (2001), Chowdhury (2002) ve başka araştırmacıların zaman serisi verilerinden yararlanarak yaptıkları çalışmalarda ise enflasyonla-ekonomik büyüme arasında pozitif yönlü bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı olarak Kırgızistan'daki enflasyonla büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmak seçilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, teori ve literatüre yer verilmiş, üçüncü bölümde kullanılan ekonometrik yöntem, veri seti ve bulgular; dördüncü bölümde ise sonuç ve değerlendirme yer almıştır.

Çalışmada zaman serileri kullanılmıştır. Yıllık verilerin gözlem sayısı yetersiz olması nedeniyle 2000:1-2012:2 aralığında aylık veriler, KC MB yayınlarından toplanmıştır.

II. Teori ve Literatür Özeti

Enflasyonla ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin olup olmadığı ve varsa ne yönde olduğu sorularının uygulamalı çalışmalarla, objektif bir şekilde cevaplanması iktisat politikası açısından çok önemlidir. Dolayısıyla bu konuda pek çok uygulamalı çalışmalar yapılmıştır.

Literatürde yer alan uygulamalı çalışmalarda, enflasyon ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki üç farklı şekilde ele alınmaktadır (Faria ve Carneiro, 2001: 90).

Bunlardan ilki, enflasyon ile ekonomik büyüme arasında pozitif ilişki olması durumudur. Bunun önemli nedenleri bir taraftan enflasyonun tasarrufları ve dolayısıyla yatırımları artırması gibi psikolojik faktörler, diğer taraftan da nominal ücretlerin enflasyona ayak uyduramaması, toplu pazarlıkların zaman alması gibi sosyal ve kurumsal faktörlerdir.

Daha çok enflasyon oranının belirli bir eşik değerin altında olduğu dönemlere ait verilerin

kullanıldığı çalışmalarda söz konusu ilişkinin pozitif olduğu yönünde bulgular elde edilmiştir. Örneğin Tun Wai, 1938-1954 dönemine ait verilerle 31 GOÜ üzerine yaptığı çalışmada, enflasyonun % 13'ün altında olduğu dönemlerde ekonomik büyümeyi pozitif etkilediğini tespit etmiştir (Tun Wai, 1959: 202-209). 1971 yılında Thirwall ve Barton 1958-1967 dönemine ait verilerle GÜ ve GOÜ'ler için yaptıkları çalışmada, enflasyon oranı % 8'in altında olan GÜ'lerde enflasyonun ekonomik büyümeyi pozitif, enflasyon oranı % 10'dan fazla olan GOÜ'lerde ise negatif etkilediği yönünde bulgular elde etmişlerdir (Thirwall ve Barton, 1971: 263-275).

Belirli bir eşik değerlerin altında enflasyonun ekonomik büyümeyi pozitif etkilediği yönünde bulgulara Sarel (1996: 199-215), Ghosh ve Phillips (1998: 1-44), Nell (2000: 1-33), Bolton ve Alexander (2001: 411-414), Chang ve Black (2002: 1-27) ulaşmışlardır. Eşik değer dışında, Karras (1993: 662-674); Black, Dowd ve Keith (2001: 771-774); Mallik ve Chowdhury (2001: 123-135); Rapach (2003: 23-48); Benhabib ve Spiegel (2006: 1-20) tarafından yapılan çalışmalarda da pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir.

İkinci durum, enflasyon ile ekonomik büyüme arasında negatif ilişki olması durumudur. Bu konuda 1983 yılında Fischer, 1961-1981 dönemine ait verilerle 53 ülke üzerinde yaptığı çalışmada enflasyonun ekonomik büyümeyi olumsuz yönde etkilediği sonucuna varmıştır (Fischer, 1983: 267-278). Aynı sonucu Kormendi ve Mequire, 1950-1977 dönemi için 47 ülke üzerine yaptıkları yatay kesit çalışmada tespit etmişlerdir (Kormendi ve Mequire, 1985: 141-163). Enflasyonun ekonomik büyümeyi olumsuz yönde etkilediği yönündeki bulgu, Grier ve Tullock (1989: 259-276); Grimes (1991: 631-644); Smyth (1992: 567-570); De Gregorio (1993: 271-298); Alexander (1997: 233-238); Motley (1998: 15-28); Judson ve Orphanides (1999: 117-138); Kim ve Willet (2000: 141-147); Gylfason ve Herbertsson (2001: 405-428); Caporin ve Maria (2002: 1-29); Karaca (2003: 247-255); Berber ve Artan (2004: 103-117); Apergis, (2005: 186-197); Artan (2006: 108-124) ve Hodge (2006: 163-180) tarafından yapılan çalışmalarda da ulaşılmıştır.

Enflasyon-ekonomik büyüme ilişkisi hakkında bulunan üçüncü sonuç, enflasyon ile ekonomik büyüme arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişkinin olmaması durumudur. Böyle

bir sonuca ulaşan ilk çalışmalardan biri Fischer tarafından yapılmıştır (Fischer, 1993: 485-511). Araştırmacı, 1961-1988 dönemini kapsayan çalışmasının yatay kesit analiz kısmında ilişkinin negatif ve anlamsız olduğunu tespit etmiştir. Bullard ve Keating, 1960-1992 dönemine ait verilerle 58 ülke için yaptıkları çalışmada, 53 ülke için enflasyon ile ekonomik büyüme arasında herhangi bir anlamlı ilişki olmadığı sonucuna varmışlardır (Bullard ve Keating, 1995: 477-496). Aynı sonuca 2001 yılında Ericsson, Irons ve Tyron 1980:1-1995:7 döneminde G7 ülkeleri üzerinde yaptıkları çalışmada (Ericsson, Irons ve Tyron, 2001: 241-253); Bhatia (1960: 101-114); Johnson (1967: 121-137); Faria ve Carneiro (2001: 89-150); Chowdhury (2002: 20-34); Vaona (2006: 1-9) tarafından yapılan çalışmalarda da ulaşılmıştır.

BDT geçiş ekonomilerinde ekonomik büyümenin kaynaklarını araştırmak için de Ağayev ve Yamak (2009) tarafından 1995-2006 yıllarına ait veri seti ve panel veri yöntemleri kullanılarak uygulamalı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonuçlarına göre, BDT ülkelerinde enflasyon oranı ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemektedir.

Görüldüğü gibi, iktisat literatüründe enflasyon ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki birçok iktisatçı tarafından araştırma konusu yapılmasına rağmen, teorik yaklaşımlarda olduğu gibi uygulamalı çalışmalarda da tam bir fikir birliğine ulaşılamamıştır. Uygulamalı çalışmalarda, enflasyon-ekonomik büyüme ilişkisinin ele alınan döneme, ülke grubuna, dikkate alınan enflasyon oranı ve yapılan ekonometrik yöntemlere göre farklılıklar arz ettiği görülmektedir (Yapraklı, 2007: 290). Fakat şunu belirtmek gerekir ki, genel olarak bakıldığında, teoride ılımlı, yani yıllık %10'a kadar enflasyonun ekonomik büyümeyi olumlu etkileyeceği, yüksek oranlı, yani fiyat istikrarını ciddi şekilde bozan enflasyonun ekonomik büyümeyi negatif etkileyeceği görüşü yaygındır.

Uygulamalı çalışmalarda hem yatay-kesit ve panel verilerle yapılan, hem de zaman serisiyle yapılan çok sayıda çalışmalar mevcuttur. Tek bir ülkenin durumunu incelemek için ise elbette zaman serisiyle çalışmak gerekmektedir. Dolayısıyla yukarıdaki çalışmalar ışığında Kırgızistan için zaman serisiyle uygulamalı çalışma yapmak uygun görülmüştür. Bu konunun önemi şundan da kaynaklanmaktadır ki,

Kırgızistan'da bu konuda uygulamalı çalışmalar halen mevcut değildir.

III. Ekonometrik Yöntem, Veri ve Bulgular

2000-2012 yıllarına ait GSYİH ve TÜFE aylık verileri Kırgızistan Cumhuriyeti Merkez Bankası yayınlarından toplanmıştır. TÜFE verileri orijinal (endeks) haliyle, GSYİH verileri de 2000 baz yılı fiyatlarıyla hesaplanan reel GSYİH (milyon som) olarak kullanılmıştır. Analiz yöntemi olarak da VAR analizi seçilmiştir. Bu yöntem, farklı değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için kullanılır ve amacı regresyon analizinde olduğu gibi parametre tahmini veya öngörü olmadığı için t testlerinin anlamlılığına bakılmaz. Ayrıca bu modeller iktisadi teorisinin tam olarak otumadığı durumlarda kullanılabilir.

Öncelikle bulgularımızın sapmasız ve gerçekçi olması için durağanlık testi yapılarak gerekirse ilgili düzeltmelerin yapılması gerekir. Çünkü 'durağan-dışı değişkenlerin karşısında Granger ve Newbold (1974)'ün ifadesiyle sahte regresyonlar ortaya çıkabilir. Bu sahte regresyonda yüksek bir R^2 ve anlamlı bir t-istatistikleri söz konusu olsa bile, parametre tahmin sonuçları ekonomik yorum bakımından anlamsızdır' (Sevüktekin, Nargeleçekenler, 2007: 311).

Bu amaçla serilerimiz hem mevsimsellik etkisi, hem de varyansta durağansızlık ve deterministik süreç gösterdiğinden dolayı ilk önce varyansta durağanlığı sağlayabilmek için serilerimizin logaritmik dönüşümü alınmış ve sonradan mevsimsellik etkisini düzeltmek için 12.dereceden farkları alınmıştır (Şekil 1).

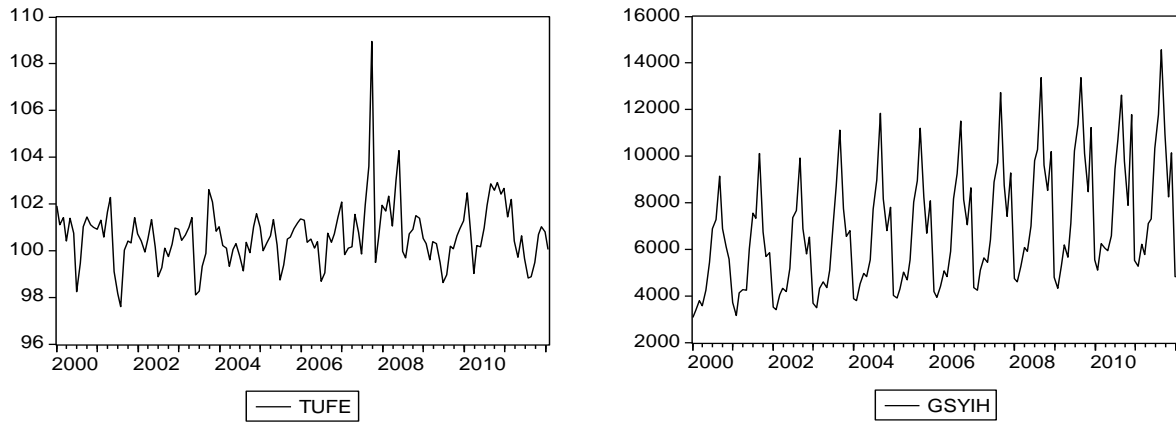
Bu işlemlerden sonra Genişletilmiş Dickey – Fuller Birim Kök (ADF) testi serilerimizin birim kök içermediğini yani serilerimizin seviyede durağan olduğunu göstermektedir (Tablo 1).

İkinci aşamadaysa değişkenler arasındaki ilişkinin yönünün tespiti için Granger nedensellik testi uygulanmıştır ve sonucunda TÜFE, GSYİH'nın nedeni değildir, yani enflasyondaki değişmeler GSYİH'nın değişmesine neden olmamaktadır, tersine GSYİH'daki değişmeler TÜFE'deki değişmelere yol açmaktadır sonucuna varılmıştır (Tablo 2). Fakat, Granger nedensellik testi değişkenler arasında ilişkinin yönünü gösterirken değişkenler arasında ters veya doğru yönlü ilişki olduğu konusunda fikir vermez. Yani, Granger nedensellik testi, değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığını ortaya koyarken, ilişkinin

pozitif veya negatif olup olmadığı hakkında bilgi vermemektedir (Gerni, Emsen ve Değer, 2006:

15). Sadece nedenselliğin yönünün belirlenmesine yaramaktadır.

Şekil 1. 2000-2012 Yılları Arası TÜFE Ve GSYİH Aylık Verilerinin Seyri

Tablo 1 - Birim Kök Testi Sonuçları (ADF)

Değişkenler	Düzyey	12.Dereceden Farklar	Sonuç
GSYİH	2.96	-6.189*	I(0)
TÜFE	-0.09	-5.503*	I(0)

*Serinin %5'lik anlamlılık düzeyine göre birim kök içermediğini ifade etmektedir.

McKinnon (1996) %5 anlamlılık düzeyine göre kritik değeri -1.943471' dir.

Tablo 2 - Granger Nedensellik Analizi Sonuçları

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Probability
TÜFE does not Granger Cause GSYİH	132	0.71034	0.49342
GSYİH does not Granger Cause TÜFE		3.56034	0.03130

Son olarak uygulanan VAR analizi de bizi aşağıdaki sonuçlara ulaştırmıştır.

1. Analiz için uygun gecikme uzunluğu hem AIC, hem de SC kriterine göre ikiye eşittir ve model aşağıdaki gibi tahmin edilmiştir.

$$GSYİH = 0.017 + 0.421*GSYİH_{t-1} + 0.139*GSYİH_{t-2} - 0.362*TÜFE_{t-1} + 0.2612*TÜFE_{t-2}$$

$$TÜFE = 0.0008 + 0.037*GSYİH_{t-1} - 0.060*GSYİH_{t-2} + 0.425*TÜFE_{t-1} + 0.047*TÜFE_{t-2}$$

2. Etki – Tepki analizine (İmpulse-Respons Analysis) göre, GSYİH'da meydana gelen bir standart sapmalılık şok TÜFE üzerinde bir ay gecikme ile azaltıcı etki yaratmıştır ve negatif etki giderek azalmakta ve 6 ay sonra kaybolarak pozitif dönüşmektedir, ancak etki çok zayıf kalmaktadır.

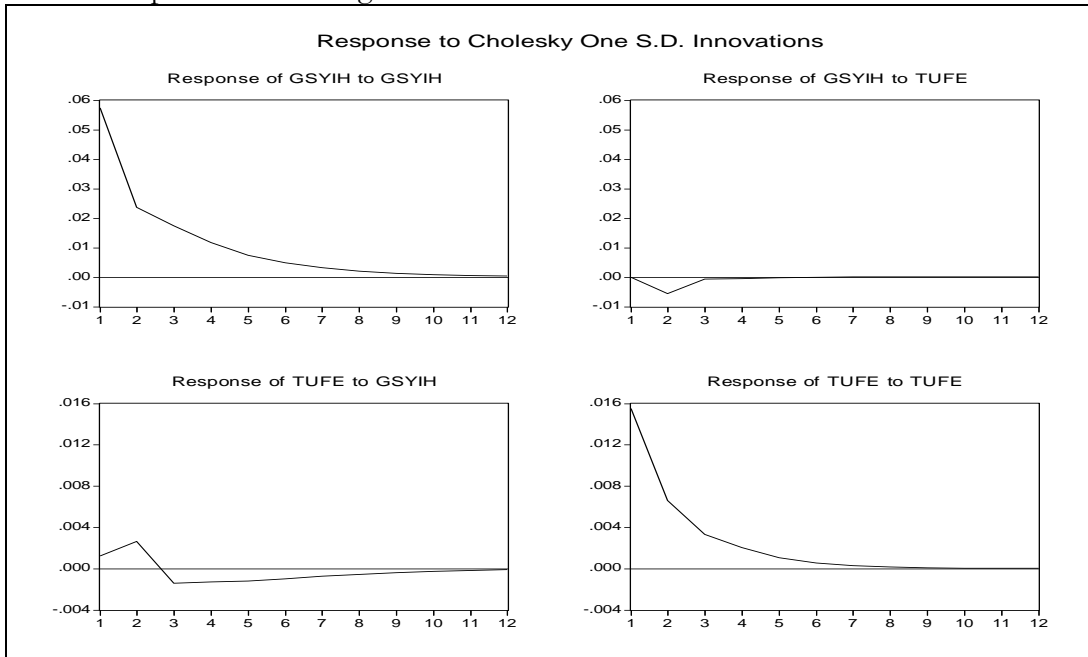
TÜFE'de meydana gelen bir standart sapmalılık şok da ilk 2 ay GSYİH'yı (0,001 ve 0,003'lük artış ile) pozitif yönlü, diğer dönemlerde de etkisi giderek azalan negatif yönlü etki yaratmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3 - Etki – Tepki Analizi Sonuçları

Response of : GSYİH			Response of TÜFE:		
Period	GSYİH	TÜFE	Period	GSYİH	TÜFE
1	0.057372	0.000000	1	0.001235	0.015514
2	0.023731	-0.005618	2	0.002632	0.006592
3	0.017319	-0.000695	3	-0.001411	0.003318
4	0.011786	-0.000548	4	-0.001271	0.002031
5	0.007458	-0.000194	5	-0.001217	0.001039
6	0.004884	-2.63E-06	6	-0.001013	0.000562
7	0.003140	4.04E-05	7	-0.000757	0.000299
8	0.002009	5.55E-05	8	-0.000548	0.000155
9	0.001282	5.11E-05	9	-0.000384	7.94E-05
Response of : GSYİH			Response of TÜFE:		
10	0.000814	4.10E-05	10	-0.000263	3.95E-05
11	0.000515	3.09E-05	11	-0.000177	1.89E-05
12	0.000325	2.22E-05	12	-0.000118	8.54E-06

Bu tablodaki katsayıların küçük olması da değişkenler arasındaki etkileşimin zayıf olduğundan haber vermektedir. Aşağıdaki tablodan da gözüktüğü gibi değişkenler arasındaki etki ancak 6 aya kadar sürüyor sonra da giderek kayboluyor (Şekil 2).

Şekil 2. Etki – Tepki Analizi Grafiği

3. Varyans Ayrıştırması (Variance Decomposition) analizine göre GSYİH'deki değişimin ilk dönem %100, diğer dönemlerde ise yaklaşık her ay sabit olarak %99 oranda kendinden, ancak %0,7'lik kısmının TÜFE'deki değişimlerden kaynaklandığını söylemek mümkündür (Tablo 4).

Tablo 4 - Varyans Ayrıştırması Analiz Sonuçları

Variance Decomposition of GSYİH :			
Period	S.E.	GSYİH	TÜFE
1	0.057372	100.0000	0.000000
2	0.062340	99.18781	0.812189
3	0.064704	99.23457	0.765429
4	0.065771	99.25227	0.747731
5	0.066193	99.26091	0.739093
6	0.066373	99.26491	0.735092
7	0.066447	99.26651	0.733487
8	0.066478	99.26711	0.732886
9	0.066490	99.26733	0.732673
10	0.066495	99.26740	0.732601
11	0.066497	99.26742	0.732578
12	0.066498	99.26743	0.732572

Variance Decomposition of TÜFE :			
Period	S.E.	GSYİH	TÜFE
1	0.015563	0.629451	99.37055
2	0.017105	2.888694	97.11131
3	0.017481	3.417137	96.58286
4	0.017645	3.872966	96.12703
5	0.017717	4.313155	95.68684
6	0.017755	4.620269	95.37973
7	0.017773	4.792133	95.20787
8	0.017783	4.882226	95.11777
9	0.017787	4.926394	95.07361
10	0.017789	4.947092	95.05291
11	0.017790	4.956482	95.04352
12	0.017790	4.960630	95.03937

TÜFE'deki değişimin de diğer aylara (yaklaşık % 95) göre ilk 4 ay daha çok kendinden kaynaklandığını ve giderek %5'lik oranının GSYİH tarafından kaynaklanmaya başladığını görmekteyiz. Yani, GSYİH'nın TÜFE'ye göre daha dışsal olduğu ortaya çıkmaktadır. Genel olarak bakıldığında, iki değişkenin de birbirlerine

göre daha çok kendi iç dinamiklerinden etkilendiği söylenebilir.

IV. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada yapılan incelemeler sonucunda aşağıdaki gibi sonuç ve öneriler sunulmuştur:

1. Nedenselliğin yönünü tespit etmek için Granger nedensellik testi kullanılmış, onun

sonucunda nedenselliğin yönü GSYİH' dan TÜFE'ye doğru tek yönlü olduğu tespit edilmiştir.

2. Yapılan literatür taraması sonucunda uygun model seçilerek VAR analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre enflasyon oranındaki değişimler GSYİH'da meydana gelen değişimlerden ilk dönem etkilenmediğini, sonraki 5 dönem de giderek gücü azalan negatif yönlü etkilendiği söylenebilir. Enflasyon oranının azalması bilindiği gibi ekonomide istenilen, yani olumlu yönde bir değişimdir.

3. KC MB'sının temel amacı enflasyonu düşük tutmak olmakta ve bu amaca ulaşmak için de sıkı para politikası uygulamaktadır. Bunun sonucunda da ülkemizde faiz oranları çok yüksektir.

4. Halbuki ülkemizin şu anki temel sorunu reel sektörün gelişmemiş olması, yani üretimin düşük olmasıdır. Dolayısıyla ilk amaç olarak üretimi artırmak seçilmeli ve genişletici para politikası uygulanmalıdır. Sonuçta faiz oranları düşecek ve üretim artacaktır.

5. Çalışma sonuçlarına göre de eğer genişletici para politikası sonucunda ülkede bir enflasyon yaşanacaksa bile bu kısa dönemde üretimi artırıcı etki doğuracaktır.

Kaynakça

Alexander, W.R.J. (1997) "Inflation and Economic Growth: Evidence From A Growth Equation", *Applied Economics*, 29, ss.233-238.

Ağayev, S. ve Yamak, N. (2009) "Bağımsız Devletler Topluluğu Ülkelerinde Ekonomik Büyümenin Belirleyicileri", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 4, ss. 179-204.

Apergis, N. (2005) "Inflation Uncertainty and Growth: Evidence From Panel Data", *Australian Economic Papers*, 44(2), ss.186-197.

Artan, S. (2006) "Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyon ve Büyüme: Yatay-Kesit ve Panel Veri Analizi", *İktisat İşletme ve Finans*, Yıl: 21, Sayı: 239, ss.108-124.

Benhabib, J. ve Spiegel, M.M. (2006) "Moderate Inflation and the Deflation-Depression Link", *Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper Series*, No: 32, ss.1-20, <http://www.frbsf.org/publications/economics/papers/2006/wp06-32bk.pdf> (29.01.2007).

Berber, M. ve Artan, S. (2004) "Türkiye'de Enflasyon-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Teori-Literatür ve Uygulama", *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(3-4), ss.103-117.

Bhatia, R. (1960) "Inflation, Deflation and Economic Development", *IMF Staff Papers*, 8(1), ss.101-114.

Black D.C., Dowd, M.R. ve Keith, K. (2001) "The Inflation/Growth Relationship: Evidence From State Panel Data", *Applied Economics Letters*, 8(2), ss.771-774.

Bolton, D. ve Alexander, W.R.J. (2001) "The Differing Consequences of Low and High Rates of Inflation", *Applied Economics Letters*, 8, ss.411-414.

Bruno, M. ve Easterly, W. (1998) "Inflation Crises and Long-run Growth", *Journal of Monetary Economics*, 41(1), ss.3-26.

Bullard, J. ve Keating, J.W. (1995) "The Long-run Relationship between Inflation and Output in Postwar Economies", *Journal of Monetary Economics*, 36(3), ss.477-496.

Caporin M. ve Maria, C.D. (2002) "Inflation and Growth: Some Panel Data Evidence", *GRETA Working Papers*, No: 02/09, ss.1-29.

Chang, G.H. ve Black, D.C. (2002) "Nonlinearity of Inflation-Growth Relationship and the Optimal Inflation Rate", *University of Toledo*, ss.1-27.

Chowdhury, A. (2002) "Does Inflation Affect Economic Growth? The Relevance of The Debate for Indonesia", *Journal of Asia Pacific Economy*, 7(1), ss.20-34.

De Gregorio, J. (1993) "Inflation, Taxation and Long-Run Growth", *Journal of Monetary Economics*, 31(3), ss.271-298.

Engle, R.F. And Granger, C.W.J. (1987). "Cointegration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing". *Econometrica* 55.

Ericsson, N.R., Irons, J.S. ve Tryon, R.W. (2001) "Output and Inflation in the Long Run", *Journal of Applied Econometrics*, 16(3), ss.241-253.

Faria, J.R. ve Carneiro, F.G. (2001) "Does High Inflation Affect Growth in the Long and Short Run?", *Journal of Applied Economics*, 16(1), ss.89-150.

Fischer, S. (1983) "Inflation and Growth", *Cuadernos de Economia*, 20(61), ss.267-278; (1993) "The Role of Macroeconomic Factors in Growth", *Journal of Monetary Economics*, 32(3), ss.485-511.

Gerni, C., Emsen, Ö. S. Ve Değer, K. (2006). "Doğrudan Yabancı Yatırımların Belirleyicileri: Geçiş Ekonomileri Üzerine Nedensellik Testleri ve Panel Veri Analizleri (1990-2004)". *Türkiye Ekonomi Kurumu Uluslararası Konferansı*, 11-13 Eylül 2006.

Ghosh, A. ve Phillips S. (1998) "Inflation, Disinflation and Growth", *IMF Working Paper*, No: 98/68, ss.1-44.

Grier, K.B. ve Tullock, G. (1989) "An Empirical Analysis of Cross-National Economic Growth, 1951-1980", *Journal of Monetary Economics*, 24(2), ss.259-276.

Grier, Kevin ve Perry, Mark J., (1998), "On Inflation and Inflation Uncertainty in the G-7

Countries”, *Journal of International Money and Finance*, 17, 671-689.

Grimes, A. (1991) “The Effects of Inflation on Growth: Some International Evidence”, *Weltwirtschaftliches Archiv*, 127, ss.631-644.

Gylfason, T. ve Herbertsson, T.T. (2001) “Does Inflation Matter for Growth? ”, *Japan and the World Economy*, 13(4), ss.405-428.

Hodge, D. (2006) “Inflation and Growth in South Africa”, *Cambridge Journal of Economics*, 30(2), ss.163-180.

Johnson, H.G. (1967), “Is Inflation a Retarding Factor in Economic Growth?”, D. Krivine (der.), *Fiscal and Monetary Problems in Developing States*, Praeger, ss.121-137.

Judson, R. ve Orphanides, O. (1999) “Inflation, Volatility, and Growth”, *International Finance*, 2(1), ss.117-138.

Karaca, O. (2003) “Türkiye’de Enflasyon-Büyüme İlişkisi: Zaman Serisi Analizi”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(2), ss.247-255.

Karras, G. (1993) “Money, Inflation, and Output Growth: Does the Aggregate Supply-Aggregate Demand Model Explain The International Evidence?”, *Weltwirtschaftliches Archiv*, 129(4), ss.662-674.

Kim, S.H. ve Willet, T.D. (2000) “Is The Negative Correlation Between Inflation and Growth Real?: An Analysis of the Effects of the Oil Supply Shocks”, *Applied Economics Letters*, 7(3), ss.141-147.

Kormendi, R.C. ve Meguire, P.G. (1985) “Macroeconomic Determinants of Growth: Cross-Country Evidence”, *Journal of Monetary Economics*, 16(2), ss.141-163.

Mallik, G. ve Chowdhury, A. (2001) “Inflation and Economic Growth: Evidence from four South Asian Countries”, *Asia-Pacific Development Journal*, 8(1), ss.123-135.

Motley, B. (1998) “Growth and Inflation: A Cross-Country Study”, *Federal Reserve Bank of San Francisco Economic Review*, 1, ss.15-28.

Nell, K.S. (2000) “Is Low Inflation a Precondition for Faster Growth? The Case of South Africa”, *Studies in Economics 0011*, Department of Economics, University of Kent, ss.1-33, <http://www.ukc.ac.uk/economics>, (29.01.2007).

Rapach, D. (2003) “International Evidence on the Long-Run Impact of Inflation”, *Journal of Money, Credit and Banking*, 35(1), ss.23-48.

Sarel, M. (1996) “Nonlinear Effects of Inflation on Economic Growth”, *IMF Staff Papers*, 43(1), ss.199-215.

Sevüktekin, M. ve Nargileçekenler, M. (2007) “Ekonomik Zaman Serileri Analizi Eviews Uygulamalı”, Umut kitapevi, geliştirilmiş 2.Baskı, Ankara, Ekim. ss. 311.

Smyth, D.J. (1992) “Inflation and the Growth Rate in the United States Naturel Output”, *Applied Economics*, 24, ss.567-570.

Thirlwall, A.P. ve Barton, C.A. (1971) “Inflation and Growth: The International Evidence”, *Banco Nazionale del Lavoro Quarterly Review*, 98, ss.263-275.

Tun Wai, U. (1959) “The Relation Between Inflation and Economic Development: A Statistical Inductive”, *IMF Staff Papers*, 7, ss.202-209.

Vaona, A. (2006) “Nonparametric and Semi-parametric Evidence on the Long-Run Effects of Inflation on Growth”, *The Kiel Institute for the World Economy, Kiel Working Paper No. 1286*, ss.1-9.

Yapraklı, S. (2007). “Enflasyon Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Eş-Bütünleşme Ve Nedensellik Analizi”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2. ss. 287-301.

Haziran 2012 r.

АНТИМОНОПОЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО – ВАЖНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКИ